

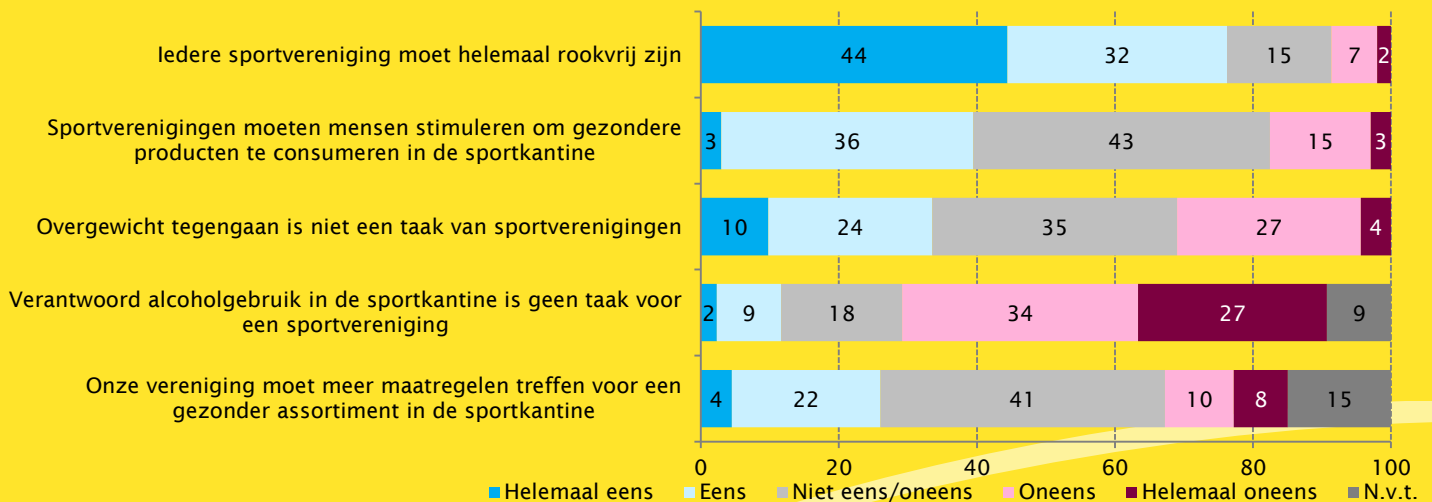
Bieden sportverenigingen een gezondere sportomgeving?

Verenigingsbestuurders over het aanbieden van gezondere voeding en alcohol- en rookbeleid

Factsheet 2020/1

Kirsten Gutter, Jorien Slot-Heijs, Janine van Kalmthout en Dorine Collard

Figuur 1. Mate waarin verenigingsbestuurders met een eigen kantine het eens zijn met stellingen over een gezondere sportomgeving in 2019 (in procenten, n=324)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel voorjaar 2019.

In 2018 is het [Nationaal Preventieakkoord](#) gesloten. Het doel van het akkoord is om de gezondheid van Nederlanders te verbeteren door roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik tegen te gaan. Meer dan 70 organisaties zetten zich hiervoor in. Ook voor sportverenigingen zijn doelen beschreven:

- In 2040 biedt minimaal 80 procent van de sportverenigingen met een eigen kantine/accommodatie een gezonde sportomgeving.
- In 2020 hebben 2.500 sportverenigingen een gezonder aanbod in sportkantines.
- In 2025 maken alle sportverenigingen die alcohol verstrekken gebruik van een e-learning 'Verantwoorde verstrekking'.
- In 2020 zijn 2.500 sportverenigingen rookvrij. Dit betekent dat de sportterreinen rookvrij zijn of dat afspraken zijn gemaakt zodat kinderen niet meer in aanraking komen met roken.

Het doel van deze factsheet is om te inventariseren hoe sportverenigingen met een eigen kantine of horeca (49% van alle sportverenigingen) een gezonde sportomgeving creëren en in hoeverre de doelstellingen uit het Nationaal Preventieakkoord gehaald/haalbaar zijn. Verenigingsbestuurders (uit het [MI Verenigingspanel](#)) zijn gevraagd hoe het aanbod in hun kantine eruitziet en welke maatregelen (die aansluiten bij het Nationaal Preventieakkoord) zij hebben genomen.

Een gezondere sportomgeving, taak van de sportvereniging?

Drie kwart van de verenigingsbestuurders met een eigen kantine is van mening dat iedere sportvereniging geheel rookvrij moet zijn (76%) (figuur 1). Ongeveer drie vijfde vindt dat verantwoord alcoholgebruik een taak is voor een sportvereniging (61%). Bijna twee vijfde van de verenigingsbestuurders vindt dat sportverenigingen de consumptie van gezondere producten in de sportkantine moeten stimuleren (39%) en ongeveer een kwart vindt dat hun vereniging meer maatregelen moet treffen voor een gezonder assortiment in de sportkantine (26%).

Gezonder aanbod in de sportkantine

Drie vijfde van de verenigingsbestuurders geeft aan dat in hun kantine meer 'minder gezonde' dan 'gezonde' producten worden aangeboden (61%) (figuur 2). Het aanbod is bij een vijfde van de sportverenigingen in balans (19%). Bij een op de tien sportverenigingen bestaat het aanbod uit meer 'gezonde' producten dan 'minder gezonde' producten (9%). Dat zijn, omgerekend van het percentage sportverenigingen met een eigen kantine naar absolute aantallen, ongeveer 1.250 sportverenigingen¹.

Een derde van de verenigingsbestuurders geeft aan dat het assortiment het afgelopen jaar gezonder is geworden (33%) (niet in figuur). Dit is vergelijkbaar met [2016](#). Bij ongeveer

¹ Het [totaal aantal sportverenigingen in Nederland](#) : ± 28.000.

Figuur 2. Verhouding van het aanbod 'gezonde' en 'minder gezonde' producten in de kantine/horeca volgens verenigingsbestuurders van sportverenigingen met een eigen kantine/horeca in 2019 (in procenten, n=324)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel voorjaar 2019.

drie vijfde van de sportverenigingen is het assortiment het afgelopen jaar niet veranderd (57%). Dit zijn vooral sportverenigingen met een gezond aanbod (93%).

Ongeveer een op de tien verenigingsbestuurders geeft aan het aanbod in de eigen kantine of horeca gezonder te willen maken (13%) (niet in figuur). Ruim twee vijfde van de verenigingsbestuurders twijfelt hierover (43%) en 26 procent geeft aan dit niet te willen. Een vijfde geeft aan niet te weten of de vereniging het aanbod gezonder wil maken (18%). Een groot deel van de verenigingsbestuurders die aangeeft het aanbod niet gezonder te willen maken, geeft aan dat de vereniging in de kantine al meer 'gezonde' producten of bijna alleen maar 'gezonde' producten aanbiedt.

Alcoholbeleid

De helft van de verenigingsbestuurders geeft aan dat de leden die werken in de verenigingskantine een Instructie Verantwoord Alcoholbeleid (IVA)/Verantwoorde verstrekking hebben gevolgd (54%) (niet in figuur).

Verenigingsbestuurders van verenigingskantines waar alcohol wordt geschonken hebben bijna allemaal een alcoholbeleid (96%). Bij een meerderheid van de sportverenigingen met jeugdleden wordt naar de leeftijd gevraagd bij de alcoholverkoop (84%) en in twee derde van de sportkantines mag geen alcohol aan dronken bezoekers worden geschonken (63%). Daarnaast is in een ruime meerderheid van de verenigingskantines geen zichtbare reclame voor alcoholhoudende drank (77%).

Rookbeleid

Volgens verenigingsbestuurders is bij ongeveer een vijfde van de sportverenigingen met een eigen kantine de vereniging/ het sportcomplex rookvrij (17%) (figuur 3). Dat zijn ongeveer 2.300 sportverenigingen². Een meerderheid van de sportverenigingen heeft een rookverbod binnen (77%) en in iets minder dan de helft van de verenigingskantines worden geen rookwaren verkocht (47%).

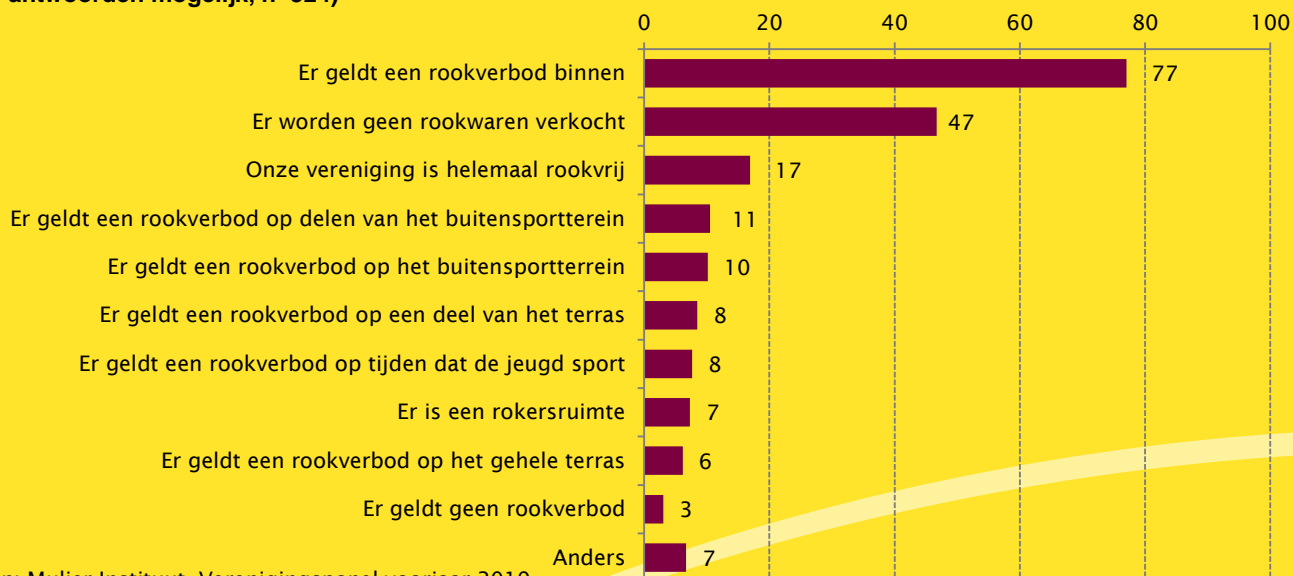
Maatregelen en belemmeringen

Aan de verenigingsbestuurders is ook gevraagd welke maatregelen zij nemen om het aanbod in de kantine gezonder te maken en of zij hierin belemmeringen ervaren. Volgens ongeveer drie vijfde van de verenigingsbestuurders zijn er in de eigen kantine maatregelen genomen om het aanbod gezonder te maken (59%) (niet in figuur). In absolute aantallen zijn dit ongeveer 8.100 sportverenigingen². In bijna een derde van de verenigingskantines is water voor iedereen gemakkelijk te verkrijgen (34%) en in bijna een vijfde wordt gefrituurd in vloeibaar frituurvet (22%).

Veel verenigingsbestuurders ervaren belemmeringen om het aanbod in de eigen kantine/horeca gezonder te maken (80%) (niet in figuur). De verenigingsbestuurders die aangeven geen belemmeringen te ervaren hebben voornamelijk evenveel 'gezond' als 'minder 'gezond' aanbod (40%) of een meer 'gezond' aanbod (46%) in de verenigingskantine. Een kwart van de verenigings-

² Omgerekend aan de hand van het [totaal aantal sportverenigingen in Nederland](#) (± 28.000).

Figuur 3. Omgaan met roken op de sportvereniging met een eigen kantine volgens verenigingsbestuurders in 2019 (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=324)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel voorjaar 2019.

bestuurders ervaart een ruimtegebrek om de gezondere producten klaar te maken, te bewaren of uit te stallen (25%). Een vijfde vindt het lastig te organiseren met vrijwilligers (21%) en/of ervaart een gebrek aan draagvlak bij de leden (20%).

Conclusie

Naar schatting werken 8.100 sportverenigingen met een eigen kantine aan een gezondere kantine door maatregelen in het kader van gezonder aanbod te nemen. Ongeveer 1.250 sportverenigingen met een eigen kantine bieden, volgens de verenigingsbestuurders, meer 'gezonde' dan 'minder gezonde' producten aan. Dat is de helft van het als doel gestelde aantal in 2020. Slechts een op de tien verenigingsbestuurders geeft aan het aanbod in de eigen kantine of horeca gezonder te willen maken. Velen ervaren belemmeringen of zien voor hen geen rol in het creëren van een gezonder aanbod.

Verenigingsbestuurders erkennen hun rol in het bieden van een gezonde (sport)omgeving als het gaat om rook- en alcoholbeleid. Bijna alle sportverenigingen voeren beleid op roken en/of alcoholgebruik. Naar schatting zijn 2.300 sportverenigingen met een eigen kantine geheel rookvrij. De doelstelling om in 2020 2.500 rookvrije sportverenigingen te hebben, lijkt daarmee haalbaar.

Ongeveer de helft van de sportverenigingen maakt gebruik van de e-learning 'Verantwoorde verstrekking' (54%). [In 2016 was dat 56 procent](#). Om ervoor te zorgen dat in 2025

alle sportverenigingen die alcohol verstrekken gebruikmaken van een e-learning 'Verantwoorde verstrekking', zal de overheid extra op dit thema moeten inzetten.

Aangezien de doelen in het preventieakkoord niet concreet zijn gedefinieerd, is het niet mogelijk om exact te laten zien in hoeverre de doelen behaald zijn/zullen worden. Desondanks is het van belang dat sportverenigingen hun rol in het gezonder maken van de sportomgeving gaan inzien en dat de ervaren belemmeringen en twijfels om het aanbod in de kantine/horeca gezonder te maken worden weggenomen.

Verantwoording

In het voorjaar van 2019 zijn alle verenigingen uit het MI Verenigingspanel bevraagd over gezonder aanbod, rook- en alcoholbeleid in de sportkantine. Door de samenstelling van het panel en de weging van de respons zijn de uitkomsten representatief voor de sportverenigingen in Nederland. In totaal zijn de gegevens van 324 verenigingen met een eigen kantine geanalyseerd.

Meer weten?

Slot-Heijs, J.J. & Kalmthout, J. van (2020). [De gezondere sportkantine in 2019](#). Utrecht: Mulier Instituut.

Scholten, V. & Kalmthout, J. van (2017). [Gezonde sportkantines, assortiment, roken en alcohol](#) (factsheet 2017/11). Utrecht: Mulier Instituut.